

A-L.4:

Turun (ent. Kaarinaa) Kuralan Ris-
timäen rautakautisen poltto-ruu-
 miskalmiston sekä asunnonpohjan
 kaivauskertomus. Työt suoritet-
 tiin aikana 3.6-5.7 1958. Kai-
 vauskertomukseen kuuluu ²⁵ kart-
 ta- sekä 14 valokuvaaliitettä,
 jonka filmit on lueteltu nume-
 roilla 23026-23080. Paikalta on
 saatu seuraavat löydöt: ⁵⁵
 13573:1-3; 13574:1; 13726:1-2;
⁵⁷13931:1-20; 14349:1-118; 14472:1-
 181. ⁵⁸

14 784
 A-L.4.-59

Edellämainittuna aikana aloitettiin kaivaus 1957
 tutkitun kalmiston osan reunoilta (ks. vuosien 1956-57 kaivausker-
 tomuksia top. ark:ssa). Kartanpiirtäjänä toimi ylioppilas Pirkko-
 Liisa Lehtosalo.

Aluksi tutkittiin pieni raunio 1957 kaivetun
 alueen koillisreunalta, aivan montun vierestä, ruutujen 1-0, 0-0
 kohdalta. Paikalla oli matala kiveys ja hieman nokea, mutta ei
 mitään hautaukseen viittaavaa. Sen lisäksi tarkastettiin latomuk-
 sen vierestä matala vajoama ruutujen K,L,J-1, 2-3 kohdalta. Tur-
 peen alla oli mustahkoa maata n. 60-70 cm. syvyyteen asti, mut-
 ta mitään muuta hautaukseen viittaavaa ei paikalla havaittu.
 Aivan pinnasta tuli näillä kohdin esiin irtolöytöinä sirppi (ruu-
 tu K-2, n:o 1) sekä spiraalikierukka (ruutu K-2, n:o 3). Lisäksi löy-
 dettiin irtomaasta pronssiriipus (n:o 2).

Edellämainittujen tarkistusten jälkeen keskitet-
 tiin varsinainen kaivaus vuosina 1956-1957 tutkittujen alueiden
 länsireunalle. Tällä kohdin maa vietti heikosti pohjoiseen, Ra-
 sin tietä kohti. Paikalla oli harvaa havu-haapa metsikköä sekä
 aluskasvillisuutena mustikkaa. Maasto oli melko louhikkoista, isoja

1 m:n korkuisia maakiviä esiintyi jokseenkin paljon. Ennen turpeen poistoa ei paikalla voitu havaita mitään merkkiä hautauksesta. Ruutujen 19-22--F-J kohdalla oli juuri ja juuri havaittava matala kumpu, joka osoittautui asunnonpohjaksi. Seuraavassa on tutkimusten tulokset jaoteltu ryhmiin polttokalmisto, ruumishaudat ja asunnonpohja.

Polttokalmisto ?

Löydöt, inv. numero 14472:1-8, 32-35, filmit: 23032-23038.

Polttokalmistoksi nimitetty alue käsittää jokseenkin samankokoisista kivistä tehdyn latomuksen, jonka kiveyksen välissä oli maansekaista nokea. Kivetty alue ei ollut yhtenäinen, vaan sitä esiintyi paikatellen siellä täällä ja välissä oli raakaa, koskematonta maastoa. Ruutujen H,I,J--12,13,14 kohdalla oli kaunis kiveys. Se oli osittain tehty punaisista laakakivistä; paikatellen oli latomusta kahdessa kerroksessa (ruutu 12,13-H). Nokea oli kivien välissä melko runsaasti, eniten sitä oli ruuduissa 12,13--I,J. Kiveyksen alla maa oli ruskeaa, melko koskematonta. Muutamia esineitä löydettiin kivien välistä, mutta poltettua luuta ei paikalla tavattu. Keskeisimmän latomusalueen ensimmäiset löydöt tulivat esiin aivan turpeen alta, rautamiekka ruudusta I-12, n:o 6 sekä miekan väistän ruudusta J--12, n:o 7. Rautamiekan ponnassa ei ollut nuppia. Miekka oli maassa viistossa asennossa, kahva kohti maata. Ruudussa 12,13-H,I oli miekan säilä vahvan nokimaan keskellä (n:o 8). Sen viereen oli ladottu

punaisia hiekkakivilaakoja.--Toinen mainittava kiveysalue oli ruuduissa 12,13-D sekä 14,13--E,F,G. Ne oli tehty pienistä mukulamaisista kivistä. Ruuduissa 13,14-F,G keskustan latomusta reunusti suuret maakivet. Kivien välissä oli ruokamultaa sekä nokea. Nokialue oli erittäin vahva ruudussa 12-D. Samasta paikasta löydettiin vyönsolki (n:o 33) sekä pronssinen vyön hela (n:o 32). Ne olivat löydettyäessä vierekkäin. Ruudusta 13-D tavattiin yhdestä kasasta saviastianpalasia (n:o 35), sekä eläimen luuta. Maa tällä kohdalla oli noensekaisesta multaa. Ruudussa 14-G oli ison maakiven juuressa noki- maassa saviastian palasia.

Ruumiskalmisto.

Hauta IX.

Löydöt, inv. numero 14472:9-13.

Maan päällä ei ollut mitään hautaukseen viittaavaa merkkiä. Kun 5-10 cm. vahva turve oli otettu pois, tuli esiin 20-30 cm:n syvyydessä tumma alue, pohjois-eteläsuunnassa. Sitä reunusti isot kivet. Alueen eteläpäässä oli tällä tasolla eläimen hampaita, n. seitsemän hammasta käsittävä tarha (n:o 9). Lisäksi tavattiin suurinpiirtein samalta tasolta haudan eteläpäästä neljä naulaa (n:ot 10,11,12,13). Niistä numerot 10,11 ja 13 olivat makaavassa asennossa ja 12 pystyssä, kanta ylöspäin. Hautakuoppa pieneni pohjaa kohti, joka oli 45-50 cm:n syvyydessä. Maa oli väriltään pohjaan asti jokseenkin tasaista hiilensekaista hiekkaa. Mitään jään-

nöstä vainajasta ei paikalla havaittu.

Hauta X.

Löydöt, inv. numero 14472:14-31, filmit 23030

Haudan päällä oli 8-5 cm. vahva turvekerros. Kun se oli otettu pois, tuli esiin pyöreistä kivistä tehty epä määräinen latomus, jossa esiintyi jonkin verran nokea. Kivien alta, n. 20 cm. syvyydestä tuli esiin soikea nokinen alue lounais-koillissuuntaisena. Nokiesiintymä oli melko vahva aina löytötasoon asti, joka oli 35-40 cm:n syvyydessä. Haudan lounaisesta päästä löytyi rautanaulojen sikermä, niistä neljä oli vaakasuorassa asennossa (n:ot 17, 25, $\frac{2}{3}$ 4 ja 26), yksi viistossa asennossa, kanta ylöspäin (n:o $\frac{8}{15}$), sekä yksi pystyssä, kanta ylöspäin (n:o 15). Lisäksi oli lounaisessa kapeassa päässä kaksi luunpalaa (n:ot 23 ja 28). Haudan keskeltä tavattiin raudanpaloja: kuoppaan nähden poikittain rautavarras, jonka molemmissa päissä oli rautarengas (n:o 19): kohtisuorassa asennossa sitä vastaan rautavarras, puukko?, (n:o 20 sekä sen toisessa päässä rautarengas (n:o 21). Koillisenpuoleisesta päästä löytyi rautakuonaa (n:o 22), saviastian palanen (n:o 30) pronssisolki nurinpäin, neulassa oli tekstiiliä (n:o 27) sekä suuren yli puoli metriä korkean kiven alla, aivan koilliskolkassa rautaveitsi. (n:o 31) sekä saviastianpalasia (n:o 29). Maan väri oli löytötasolla tummaa, noen sekaista. Keskipohdalla oli kaksi punaista juovaa haudan pituus-suunnassa sekä vahva poikittainen hiilijuova, jonka syyt kulkevat kuopan pituus-suunnan mukaisesti.

tuna 89 cm., hiekkatasosta laskien 70 cm. Kuopassa oli reunoilla pieniä kiviä sekä palamatonta savea. Kartan profiilipiirroksen avulla saattoi todeta, että kuopassa on ollut kaksi eri-ikäistä paalua. Ensimmäinen niistä oli 89 cm:n syvyydessä, toinen nuorempi 50 cm:n syvyydessä. Nuoremman paalun tukena on ollut saven lisäksi kaksi puukiilaa. Paalujen halkaisijat ovat olleet arviolta 20 cm. Rakennuksen eteläiseltä reunalta löytyi toinen syvälle isketty paalunjäännös, ruutu 19,20--F. Maanpinnalla oli tällä kohdalla heikko vajoama. Kun koko talonpohjaa peittävä kulttuurimaa oli otettu pois, tuli hiekassa esiin pyöreä nokialue, halkaisijaltaan 60 cm. Se kapeni pohjaa kohti, ja reunoilla oli kahtena kerroksena pieniä kiviä. Kuopan syvyys oli turpeen alta laskettuna 90 cm. ja hiekkatasosta 60 cm. Edellisten lisäksi tavattiin paikalla seuraavat nokikuopat: rakennuksenpohjan koilliskulmassa, ruutu 19,20--I 29 cm. syvä nokikuoppa, halk. $\frac{1}{2}$ m.; ruudut 18,19--G 15 cm. syvä kuoppa, halk. n. 40 cm.; ruudut 18-J¹⁸ cm. syvä reikä, halk. 20 cm.; ruudut 17--IJ 25 cm. syvä paalunreikä, halk. 50 + 70 cm.; ruudut 16,17--F, G n. 10 cm. syvä, halk. 20-30 cm.; ruuduissa 20,21--H,G muutamia epämääräisiä nokikohtia, syvyys vaihteli 15-20 cm. Varsinaisen talonpohjan eteläpuolella, ruudussa 19,20--B,C oli nokikuoppa, jonka leveys pinnassa on 50 cm. ja pohjassa 30 cm. Turpeen alta laskettuna syvyys oli 26 cm.

Kulttuurikerroksen alta ja osittain sen joukosta tuli esiin kiveys. Nokialuetta reunusti pohjoissivulla isoista kivistä tehty reunus. Muilla reunoilla isoista kivistä tehty latomus oli harvempi. Näytti siltä, että kyseessä oli suorakaiteenmuotoinen asunto, joka oli maastossa koillis-lounais-

suunnassa. Isojen kivien välissä oli pientä latomusta, varsinkin pohjoisreunalla, vaikutti paalujen tukikiveykseltä. Muita mahdollisesti paalujen tukikiveyksiä tuli esiin läntiseltä lyhyeltä reunalta, ruutu 23-H,22,23-G,23-F, eteläiseltä pitkältä reunalta, ruutu 18-F sekä keskikohdalta, ruutu 20,21--H,I. Rakennuksen pohjan lounaisessa nurkassa oli osittain isoista, osittain pienistä kivistä tehty latomus, joka erottui muusta maastosta matalana kumpuna. Latomuksen muoto oli epämääräinen, reunoilla oli isohkoa, keskellä nyrkinkokoista latomusta isoa maakiveä vasten. Talon kehän sisällä oli lisäksi siellä täällä kiveystä, suurimmaksi osaksi nokimaassa. Talonpohjan eteläpuolella oli pienistä kivistä tehtyä latomusta, joukossa oli punaista hiekkakiveä. Maa oli tällä kohdalla multaa, rinne vietti jonkin verran pohjoiseen. Ruudun 19,20--B,C lähellä oli kivilatomusta, joka on voinut olla liedensija.

Asunnonpohjan tärkein löytömateriaali koostui savitiivisteistä, joilla seinät on tilkitty. Niitä tavattiin kaikkialta nokialueen sisältä, eniten kuitenkin pohjoisreunaa läheltä olevista ruuduista. Lisäksi tavattiin kulttuurimaasta saviastianpaloja, savikiekon palasia sekä rautakuonaa. Esinelöytöjä tuli esiin ruudusta G,H-18 hevosenkuolaimien puolikas (n:o 55), rautanauloja ruuduista J-20,K-20 (n:ot 50,56) sekä täyte-²maasta historiallisen saviastian varsi (ruutu D-19, n:o 54). Piha-alueen itäisellä reunalla, osittain rakennuksen pohjan länsipuoliskolta tavattiin rivissä maatuneita paalujen pohjien jäännöksiä, mahdollisesti pisteaitaa. Koska puuaines oli suhteellisen hyvin säilynyttä, en uskoisi sen olevan samanikäisen raken-

nuksen pohjan kanssa.

Kaivausten päätyttyä luotiin kaivettu alue umpeen entiselleen.

Helsingissä joulukuun 18 päivänä 1058.

Anna-Liisa Hirviluoto
Anna-Liisa Hirviluoto.

Löytöluettelo.

K a a r i n a, Ristimäki 1958.

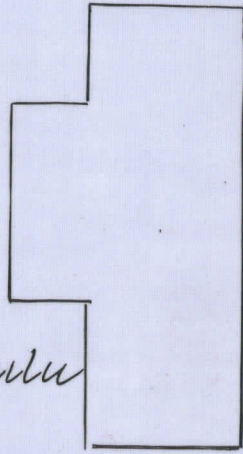
1.	Sirppi	pl. 161	K-2	14472:1
2.	Pronssiriipus		K-2	-"- :2
3.	Pronssikierukka	pl. 160	K-2	-"- :3
4.	Rautanaula	pl. 058	H-7	-"- :4
5.	Pronssiesine	pl. 238	L-1	-"- :5
6.	Miekka	pl. 126	I-11-12	-"- :6
7.	Miekan väistin	pl. 125	J-12	-"- :7
8.	Miekan katkelma	pl. 115	I-H-12-13	-"- :8
9.	Luuta	pl. 090	G-10	-"- :9
10.	Rautanaula	pl. 100	G-10	-"- :10
11.	Rautanaula	pl. 094	G-10	-"- :11
12.	Rautanaula	pl. 095	G-10	-"- :12
13.	Rautanaula	pl. 096	G-10	-"- :13
14.	Kekäle	pl. 133	I-13	-"- :14
15.	Rautanaula	pl. 145	I-13	-"- :15
16.	Raudanpala	pl. 139	I-13	-"- :16
17.	Rautanaula	pl. 140	I-12	-"- :17
18.	Rautanaula	pl. 150	I-13	-"- :18
19.	Rautaa	pl. 155	I-J-12	-"- :19
20.	Rautaa	pl. 155	I-12	-"- :20
21.	Rautamöykky	pl. 155	I-J-12	-"- :21
22.	Rautakuonaa	pl. 155	J-11	-"- :22

23.	Luuta	pl. 143	I-13	14472:23
24.	Rautanaula	pl. 149	I-13	-"- :24
25.	Rautanaula	pl. 153	I-13	-"- :25
26.	Rautanaula	pl. 149	I-13	-"- :26
27.	Hevosenkenkäsolki	pl. 155	J-11	-"- :27
28.	Luuta	pl. 148	I-13	-"- :28
29.	Saviastianpaloja	pl. 146	J-11	-"- :29
30.	Saviastianpaloja	pl. 156	J-11-12	-"- :30
31.	Puukko	pl. 164	J-11	-"- :31
32.	Pronssilaatta	pl. 015	D-12	-"- :32
33.	Vyönsolki	pl. 014	D-12	-"- :33
34.	Pronssia	pl. 045	F-13	-"- :34
35.	Saviastia	pl. 059	D-13	-"- :35
36.	Savitiivistettä	pl. 098	H-19	-"- :36
37.	Savitiivistettä	pl. 094	F-18	-"- :37
38.	-"-	pl. 090	F-18	-"- :38
39.	-"-	pl. 085	F-18	-"- :39
40.	-"-	pl. 093	G-18	-"- :40
41.	-"-	pl. 093	G-18	-"- :41
42.	-"-	pl. 093	F-18	-"- :42
43.	-"-	pl. 090	F-17	kivi
44.	-"-	pl. 090	G-17	14472:43
45.	-"-	pl. 063	F-16	-"- :44
46.	-"-	pl. 099	H-19	-"- :45

47.	Rautakuonaa	pl. 099	H-19	14472:46
48.	Savitiivistettä	pl. 100	G-18	-"- :47
49.	Laastinkappale	pl. 055	E-17	poistettu
50.	Rautanaulan kanta	pl. 150	J-20	14472:48
51.	Savikiekon palanen	pl. 120	I-20	-"- :49
52.	Savikiekon puolikas	pl. 109	I-20	-"- :50
53.	Valinmuotin palanen	pl. 066	D-19	-"- :51
54.	Saviesineen katkelma	pl. 110	F-20	-"- :52
55.	Kuolainten osia	pl. 118	G-H-18	-"- :53
56.	Rautanaulan pää	pl. 165	K-20	-"- :54

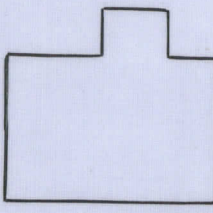
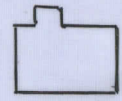
↑ Aurajoki

TURKU, ent. KAARINA,
RISTIMÄKI
A-L Hirviluoto 1958
1:500

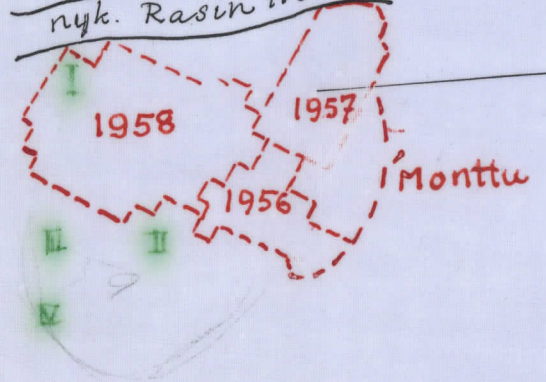
Kansakoulu

Vinkkala

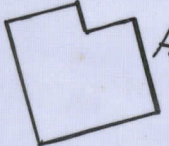

Rasin tie (asemakaavan mukaan)

nyk. Rasin tie

Puutarha

Anni Rasin asunto

Peltoa

Haa... 460

Karttal. 3.

TURKU, KURALA,
KAARINA, RISTIMÄKI II
KIVEYS

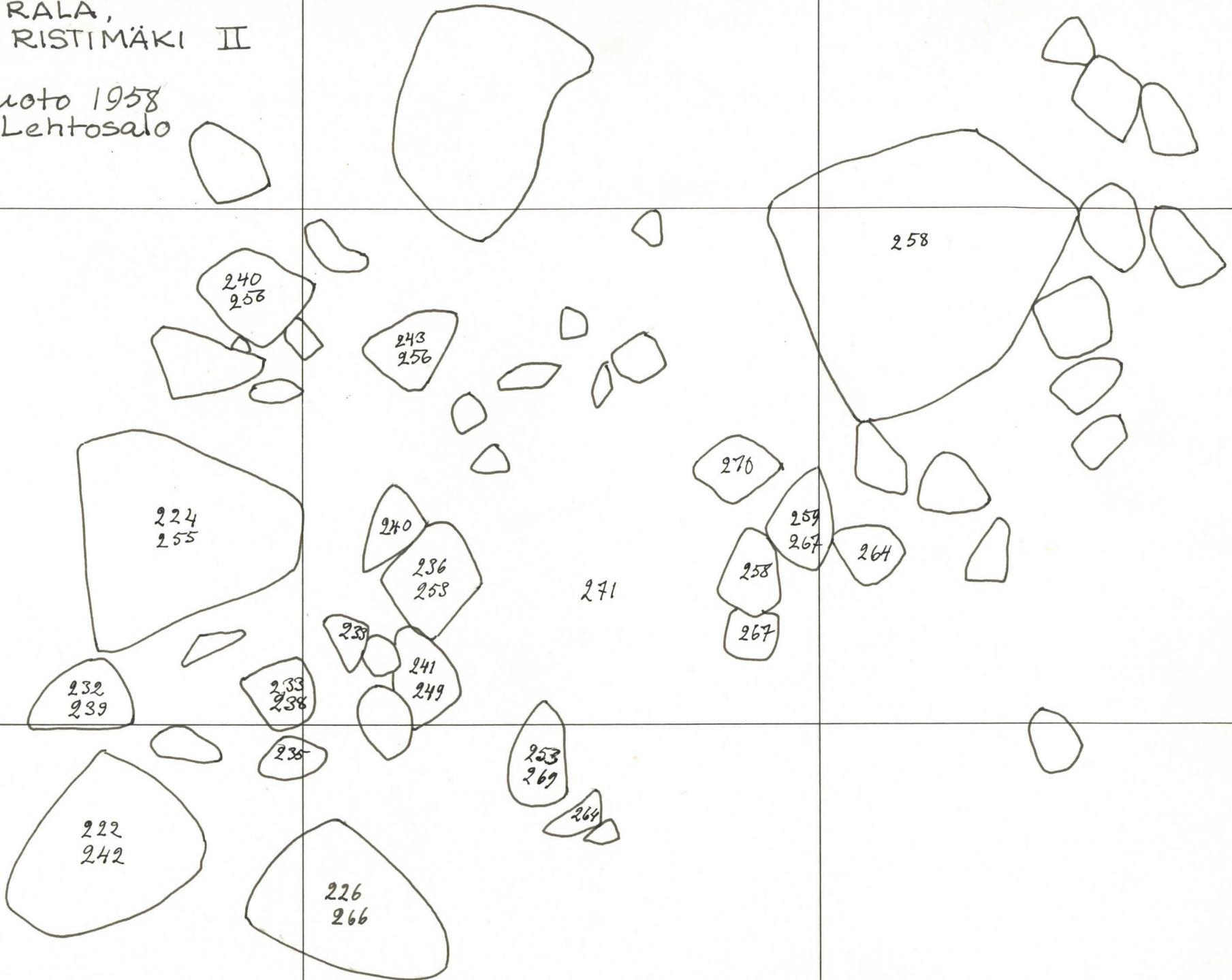
A-L Hirviluoto 1958
pürt. P-L Lehtosalo

1:10

P

O

N

0

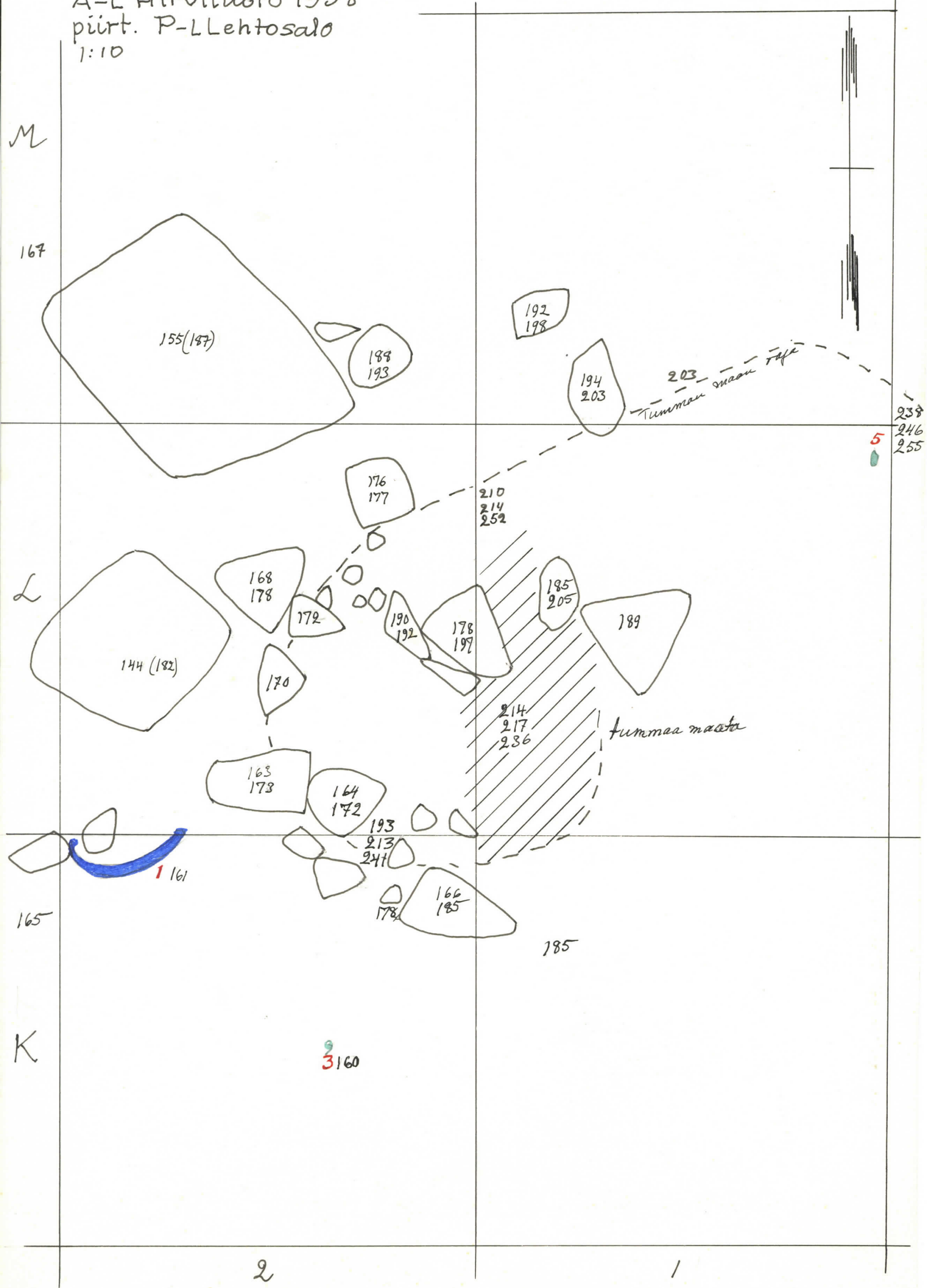
-1

-2

Karttal. 4.

TURKU, KURALA
KAARINA, RISTIMÄKI II
KIVEYS

A-L Hirviluoto 1958
piirt. P-LLehtosalo
1:10

TURKU, KURALA
KAARINA, RISTIMÄKI II
KIVEYS
A-L Hirviluoto 1958
piirt. P-L Lehtosalo
1:10

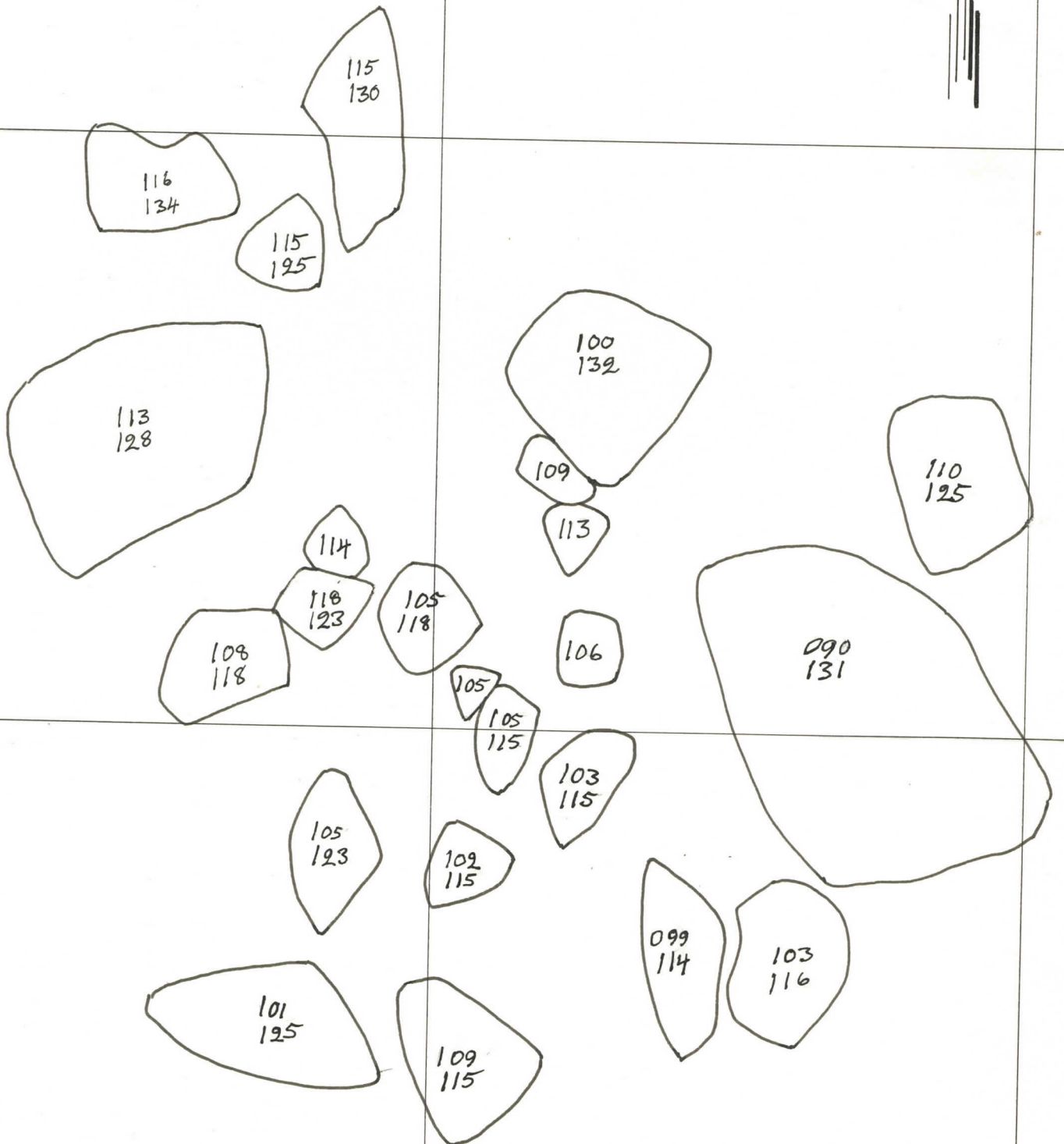
K

J

J

9

8

Karttal. 6.

TURKU, KURALA,
KAARINA, RISTIMÄKI II
PINTALÖYTÖJÄ

A-L Hirviluoto 1958
piirt. P-L Lehtosalo
1:10

J

7
125

126
Kekäle

135

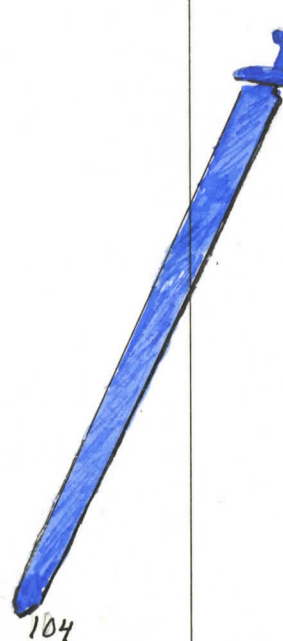
130
Rautakuonaa

J

140
Nokaa

145
Nokaa

126
= 124
6

104

115

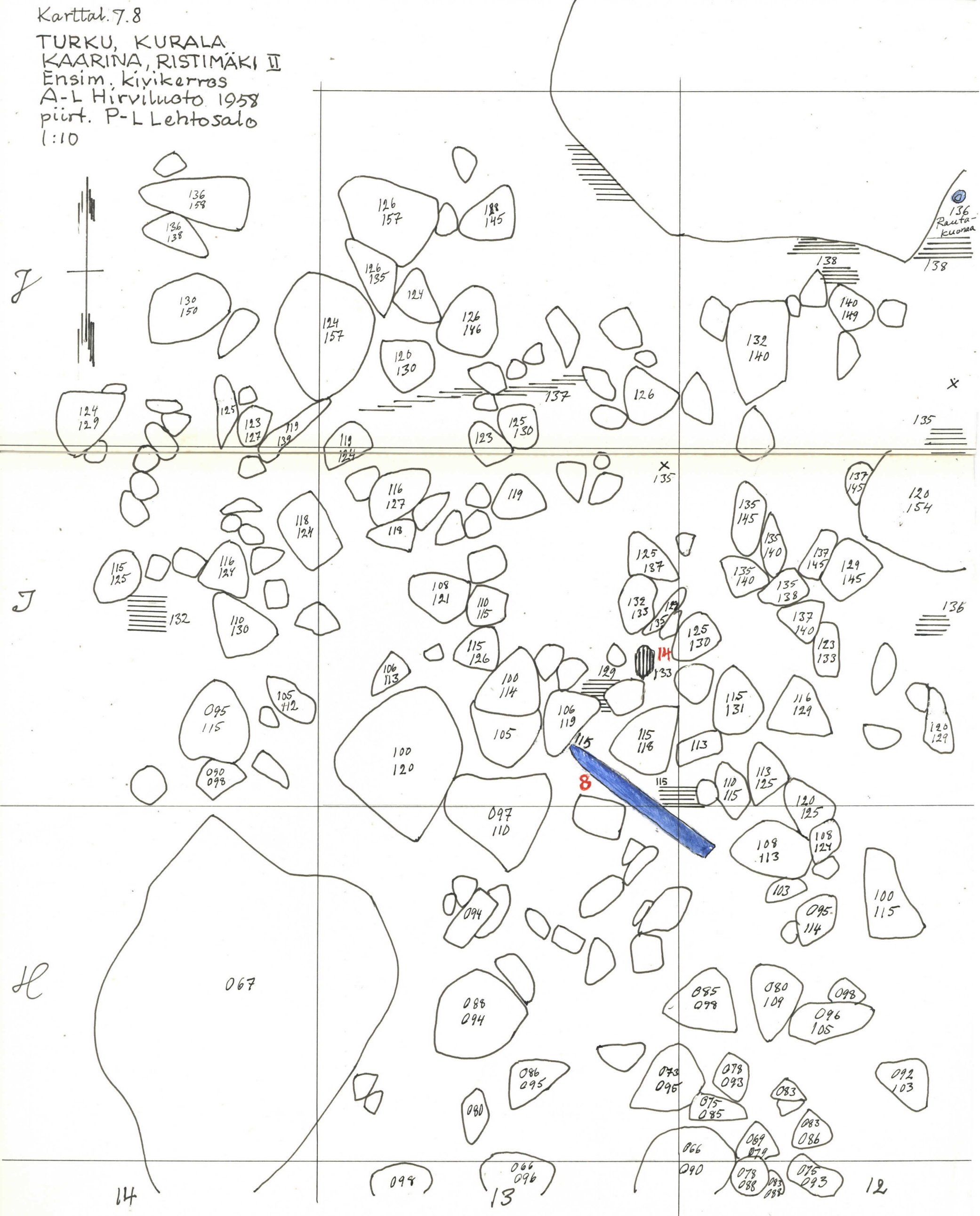
12

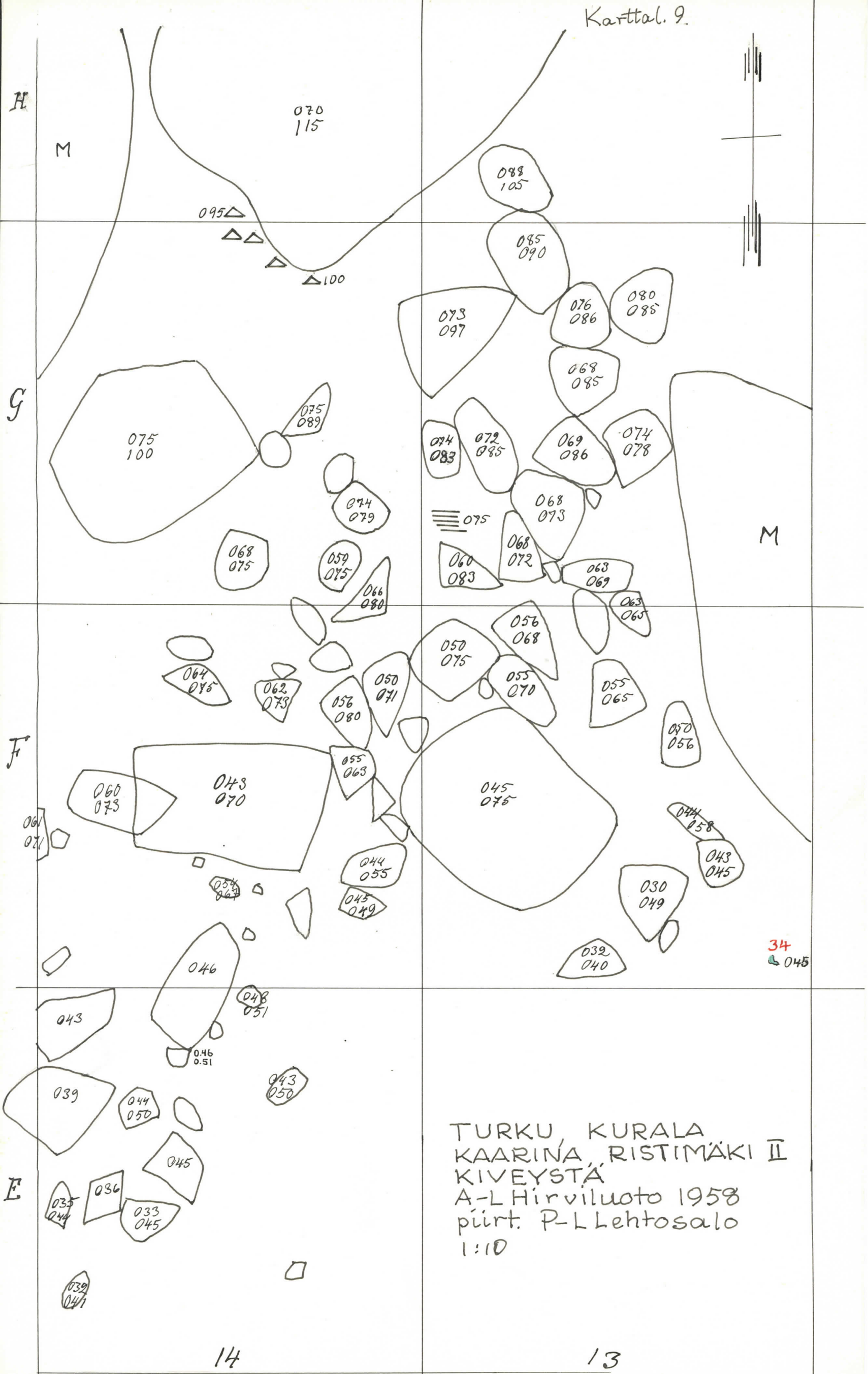
11

10

Karttal. 7.8

TURKU, KURALA
KAARINA, RISTIMÄKI II
Ensimmäinen kivi kerros
A-L Hirviluoto 1958
piirt. P-L Lehtosalo
1:10

H

M

G

F

E

070
115

095

100

088
105

085
090

073
097

076
086

080
085

068
085

075
100

075
089

074
083

072
085

069
086

074
078

074
079

075

068
073

068
075

059
075

066
080

060
083

068
072

063
069

063
065

064
075

062
073

056
080

050
071

050
075

055
070

055
065

050
056

060
073

043
070

055
063

045
075

044
058

043
045

061
071

044
055

043
049

030
049

032
040

34
045

043

046

048
051

046
051

043
050

039

044
050

045

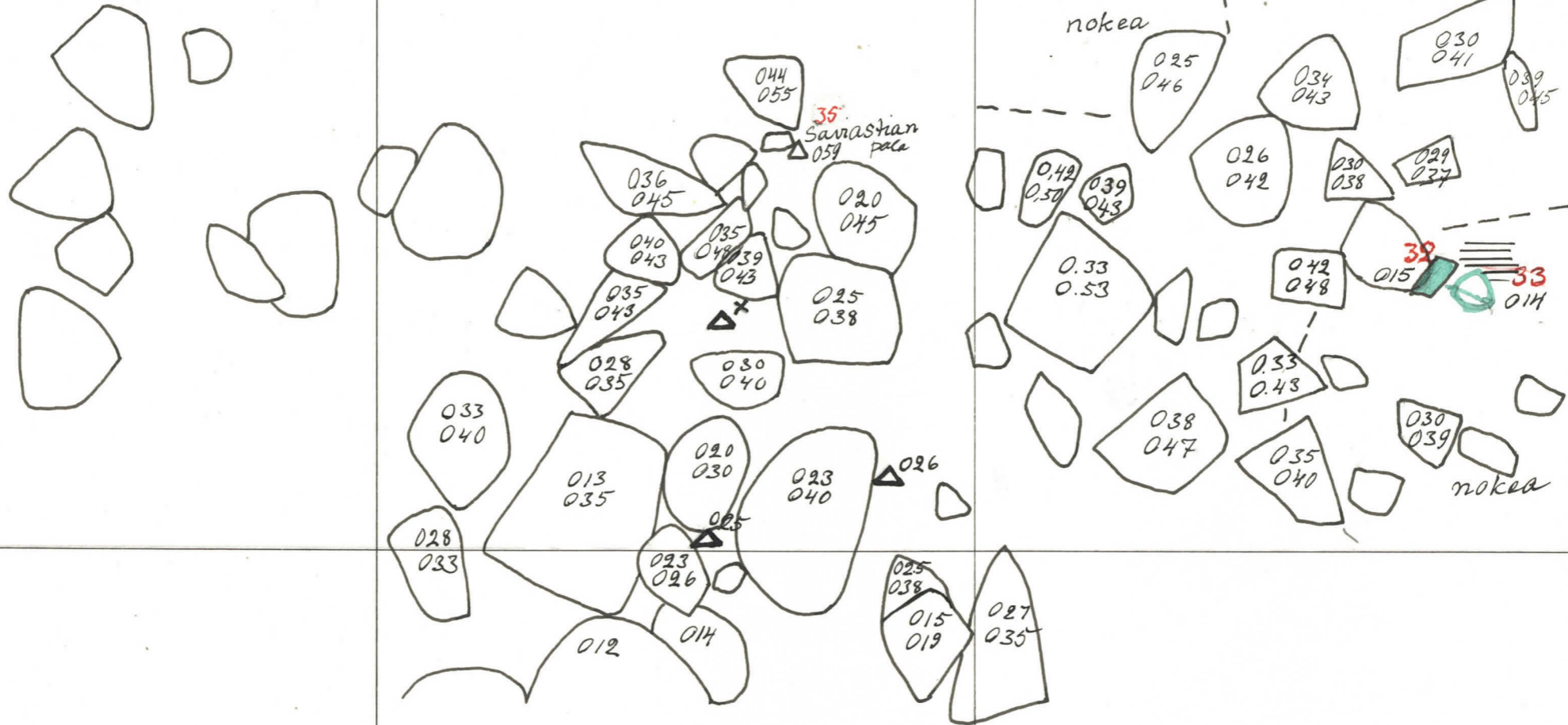
035
044

036

033
045

039
047

TURKU, KURALA
 KAARINA, RISTIMÄKI II
 KIVEYSTÄ
 A-L Hirviluoto 1958
 piirt. P-L Lehtosalo
 1:10

TURKU, KURALA,
 KAARINA, RISTIMÄKI II
 KIVEYSTÄ
 A-L Hirviluoto 1958
 piirt. P-L Lehtosalo
 1:10

TURKU, KURALA
KAARINA, RISTIMÄKI II
KIVEYS
A-L Hirviluoto 1958
piirtä P-L Lehtosalo
1:10

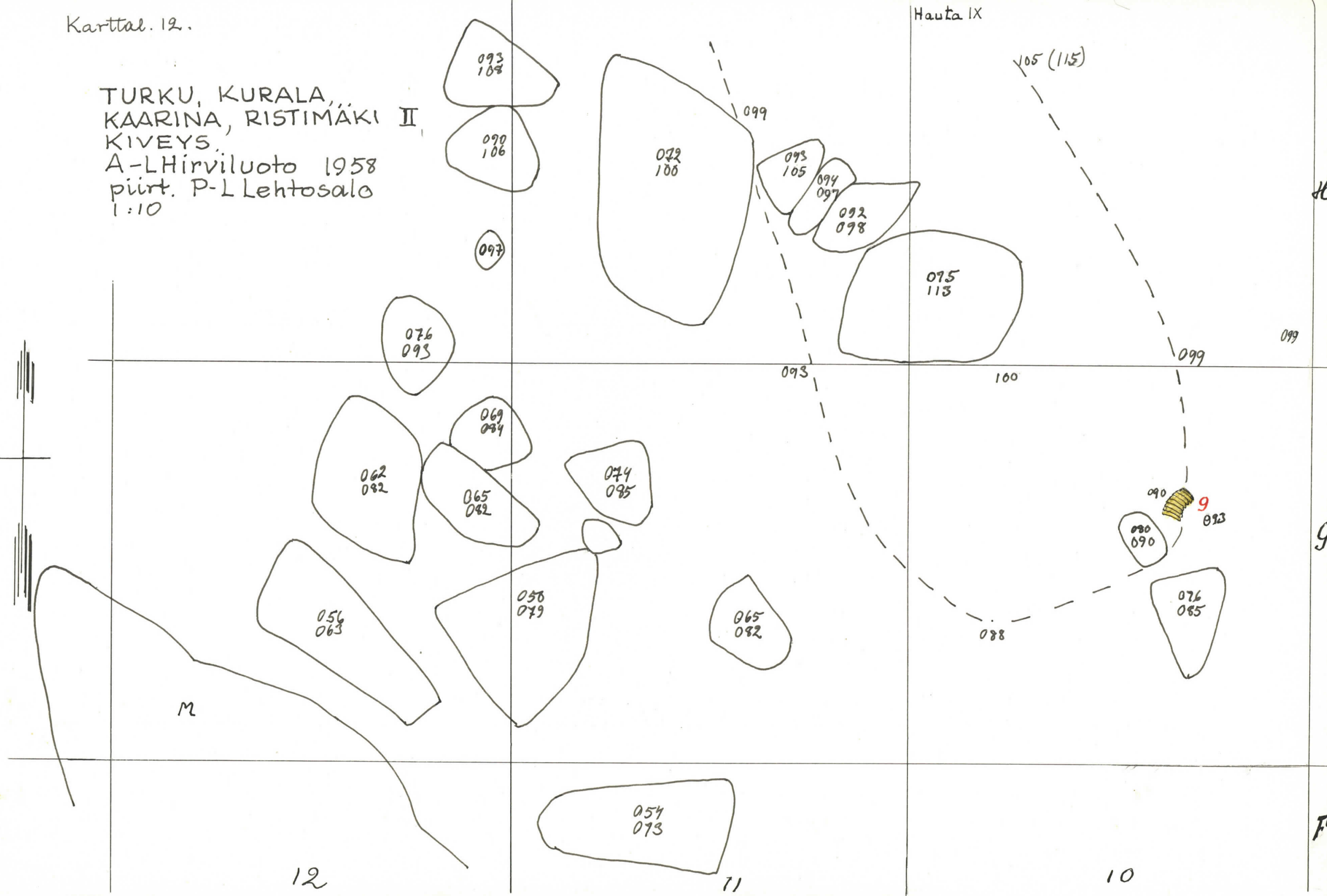
J

H

G

TURKU, KURALA,
KAARINA, RISTIMÄKI II,
KIVEYS.
A-L Hirviluoto 1958
piirt. P-L Lehtosalo
1:10

M

12

11

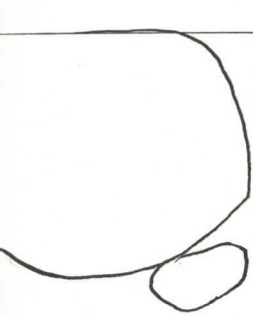
10

H

G

F

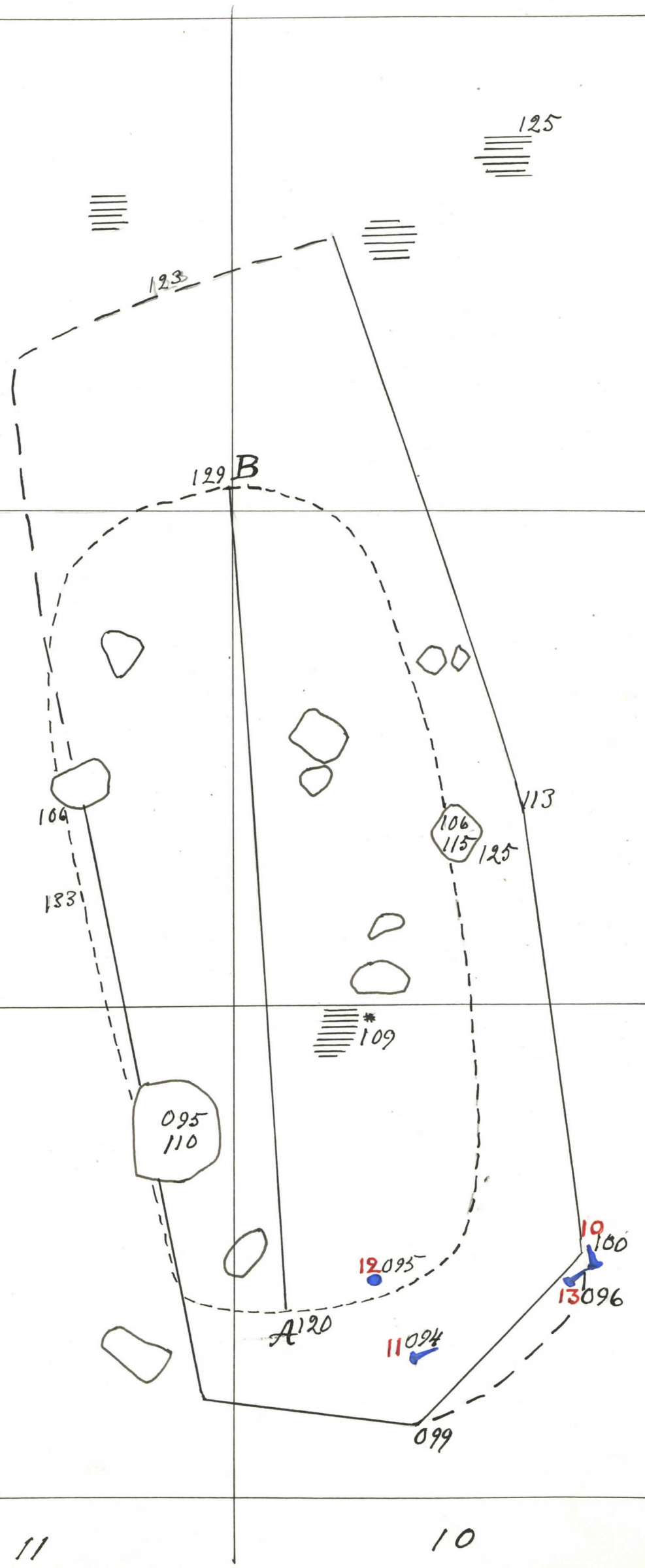
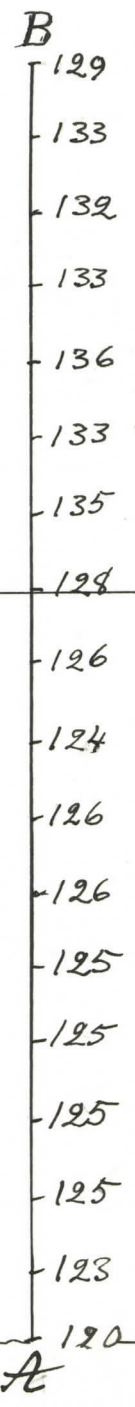
TURKU, KURALA
KAARINA, RISTIMÄKI II
HAUTA IX:2
A-L Hirviluoto 1958
piirt: P-L Lehtosalo
1:10

J

H

G

11

10

Karttal. 14.
 TURKU, KURALA,
 KAARINA, RISTIMÄKI II
 HAUTA X
 A-L Hirviluoto 1958
 piirt. P-L Lehtosalo

B 1:10

166
 170
 169
 169
 169
 166
 166
 165
 165
 165
 165
 162
 160
 160
 163
 159
 156
 155

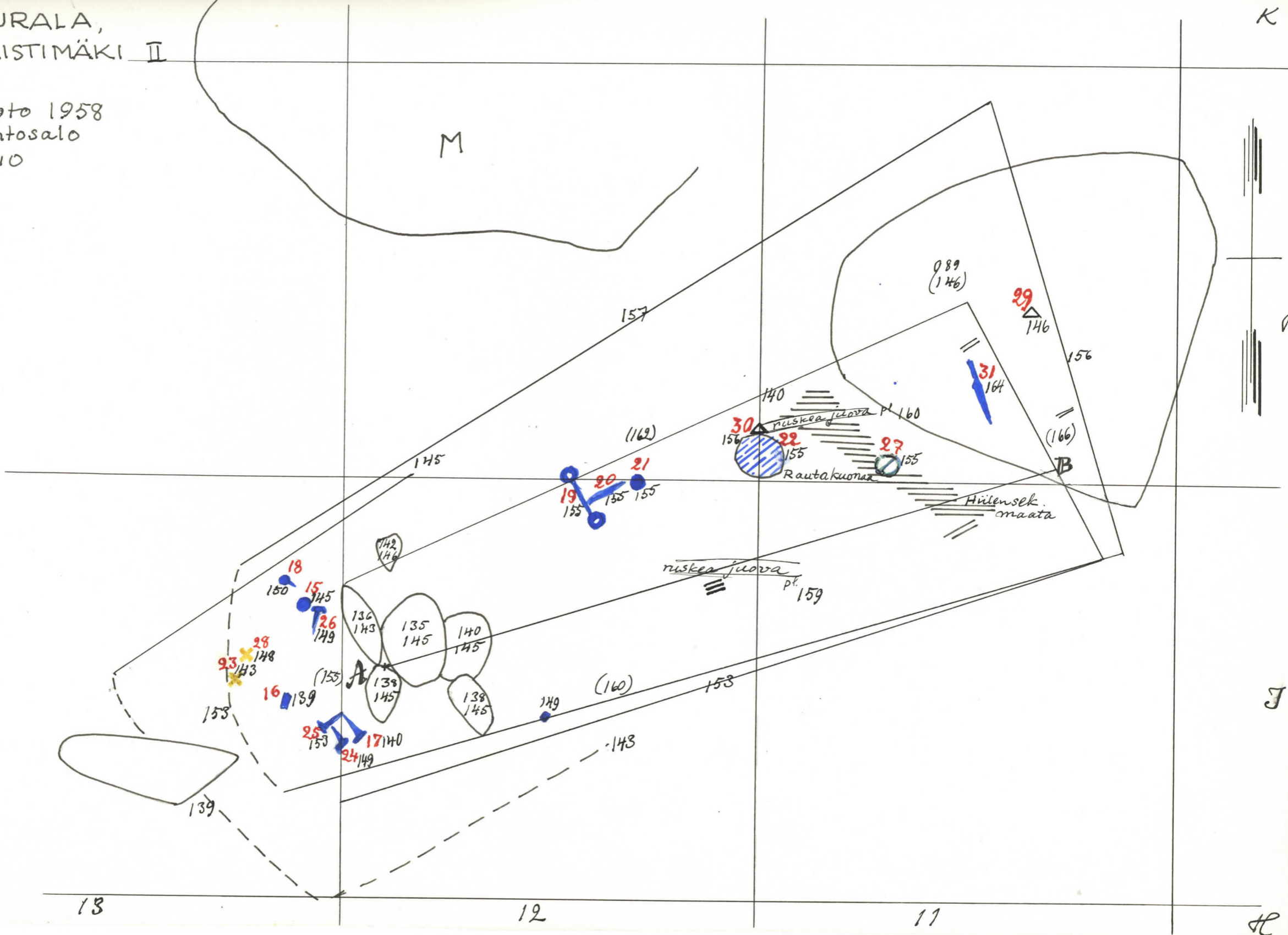
A

13

12

11

H

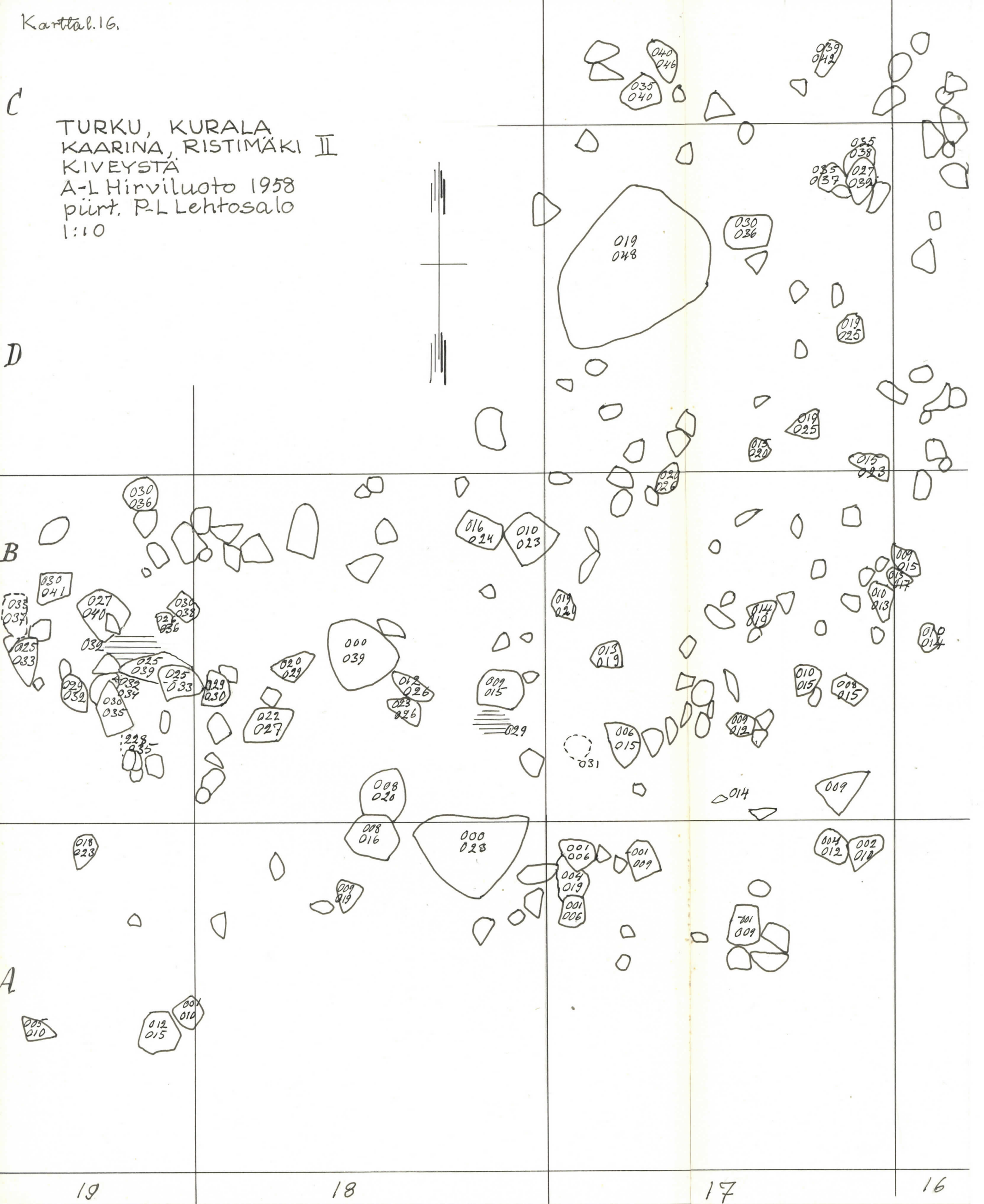

K

J

H

TURKU, KURALA
KAARINA, RISTIMÄKI II
KIVEYSTÄ
A-L Hirviluoto 1958
piirt. P-L Lehtosalo
1:10

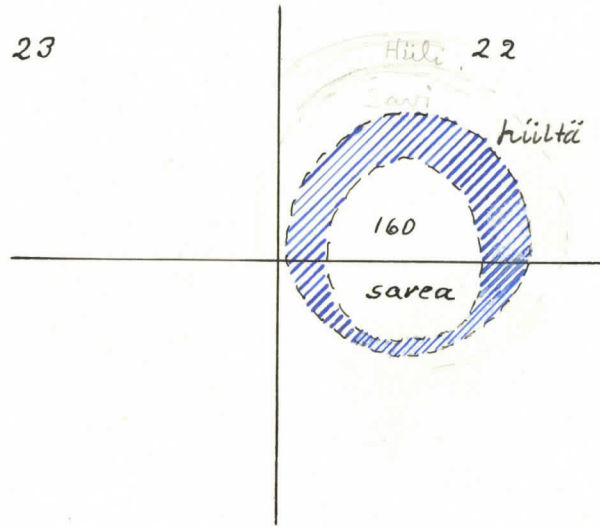
Kaarina, Ristimäki II
A-L.Hirviluoto, 1958.
piir. P-L.Lehtosalo.

Karttal. 20.

Hiili-savikuoppa ruuduista F-9-22-23.

1:10.
k.p. 143. 23

9

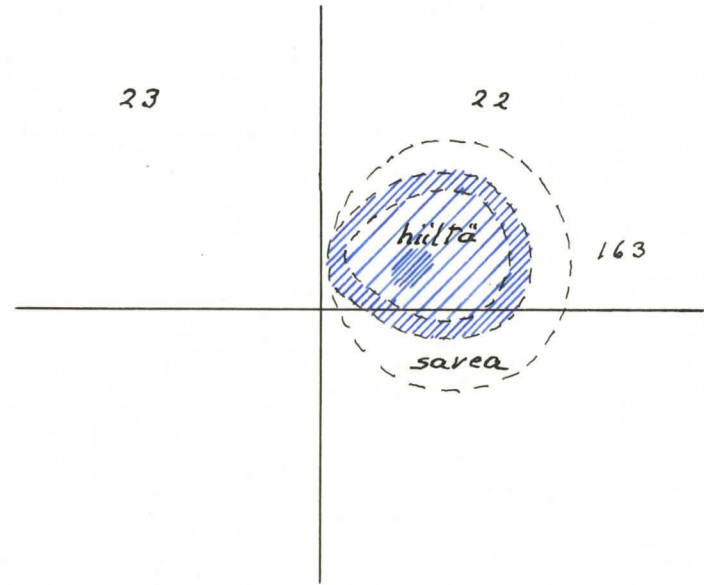

F

Kartta 4.

23

9

F

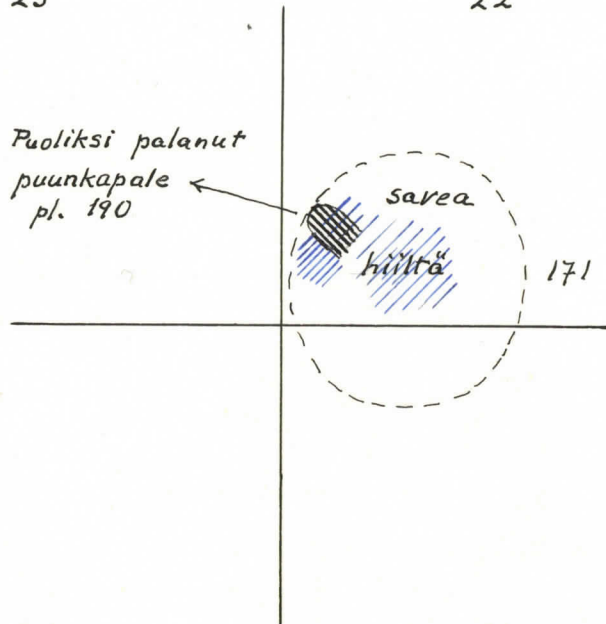
Kartta 5.

23

22

9

Puoliksi palanut
puunkapale
pl. 190

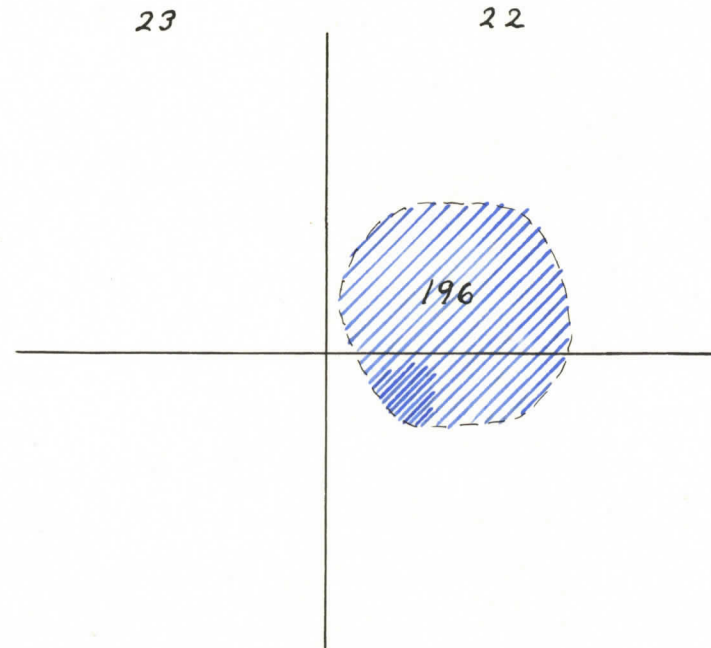
F

Kartta 6.

23

22

9

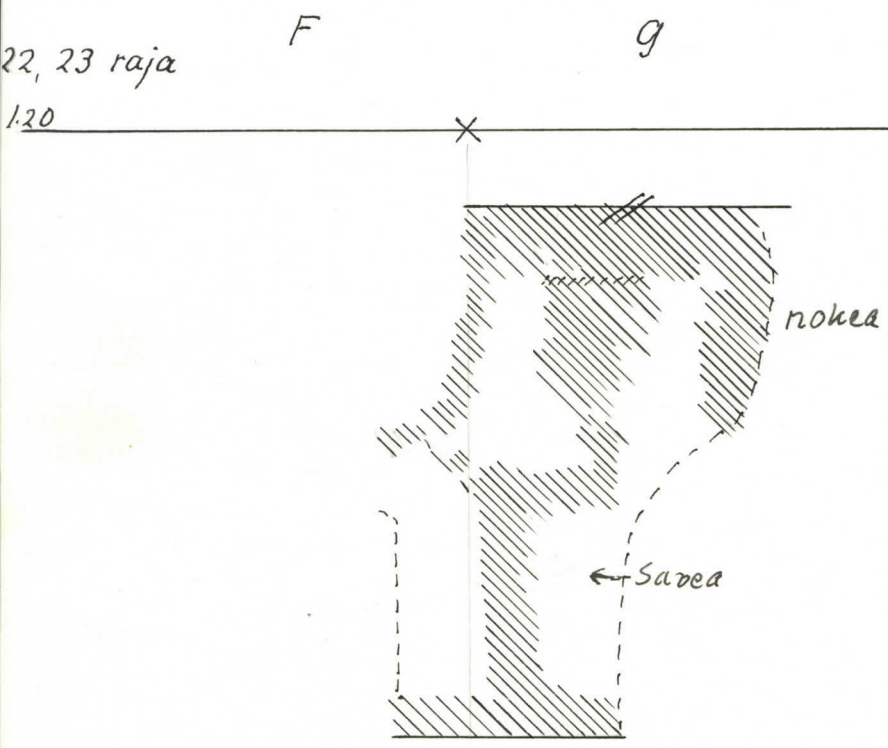

F

Kartta 7.

Kaarina, Ristimäki II
A-L. Hirviluoto, 1958.
piir. P-L. Lehtosalo
1:10
k.p. 143.

Karttal. 21.

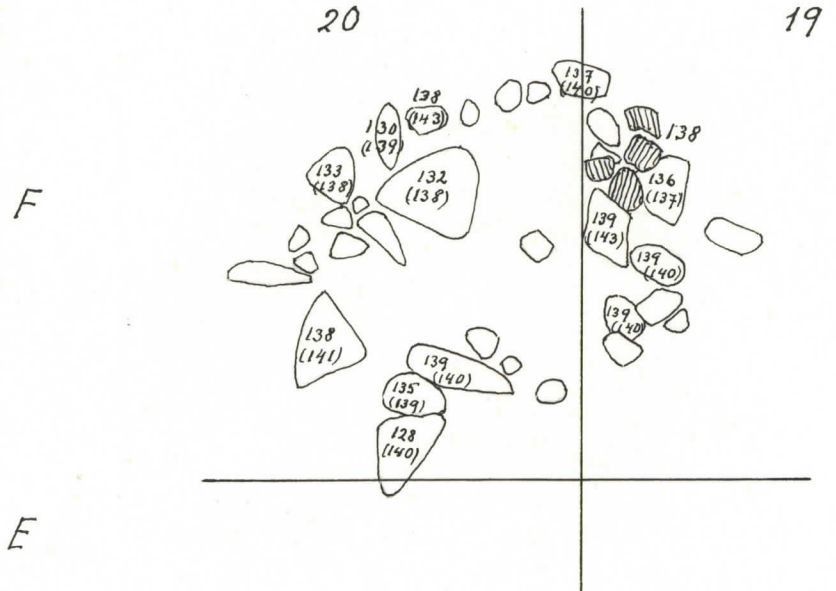
Hiili-savikuoppa ruuduissa F-G-22-23.

Kaarina, Ristimäki II.
A-L. Hirviluoto, 1958.
piir. P-L. Lehtosalo
1:10
k.p. 143.

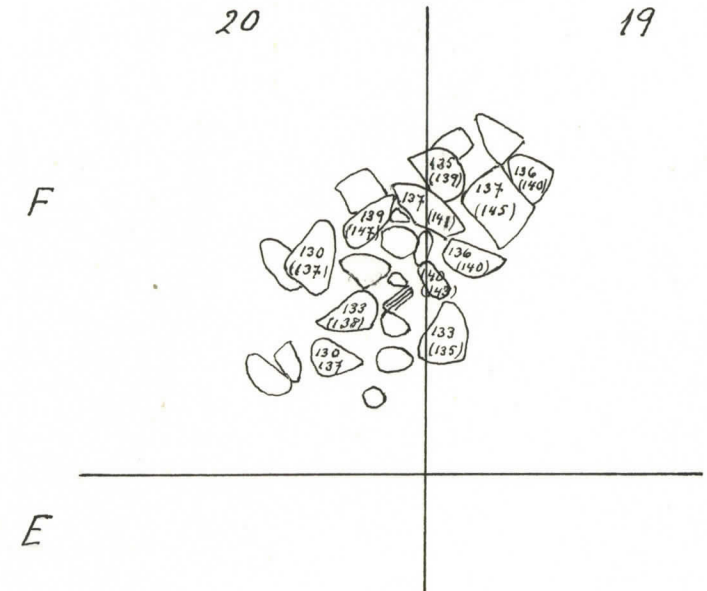
Karttal. 22.

Hiili-savikuoppa ruuduissa E-F-19-20.

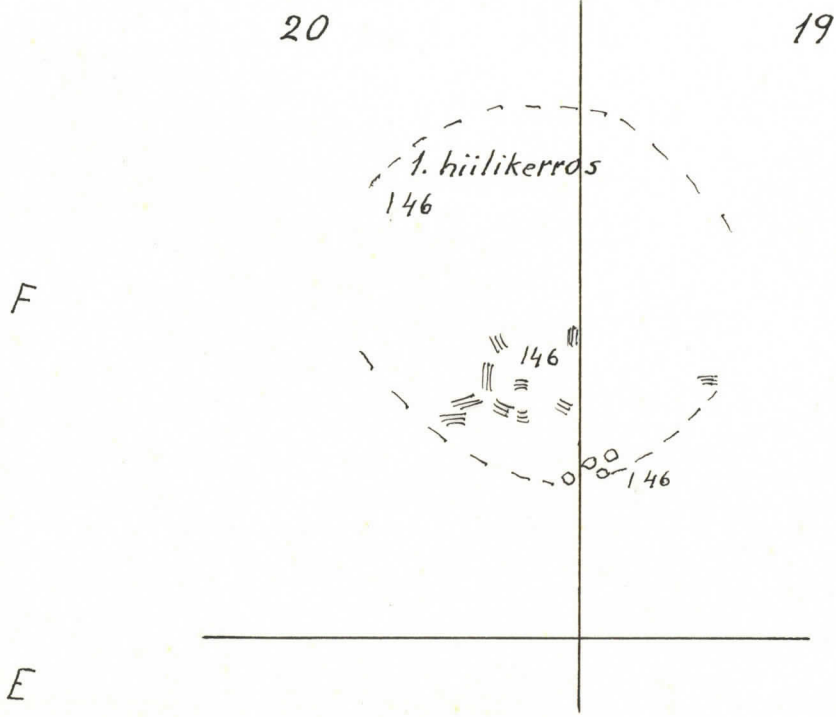
I kartta
1. kivikerros

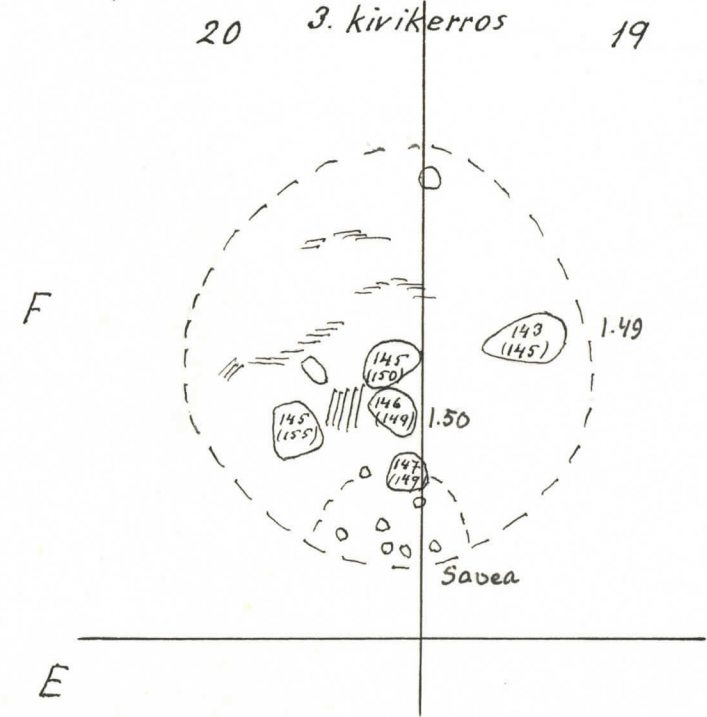
II kartta
2. kivikerros

III kartta

IV kartta
3. kivikerros

Kaarina, Ristimäki II Karttal. 23.

A-L. Hirviluoto, 1958.

piir. P-L. Lehtösalo

1:10

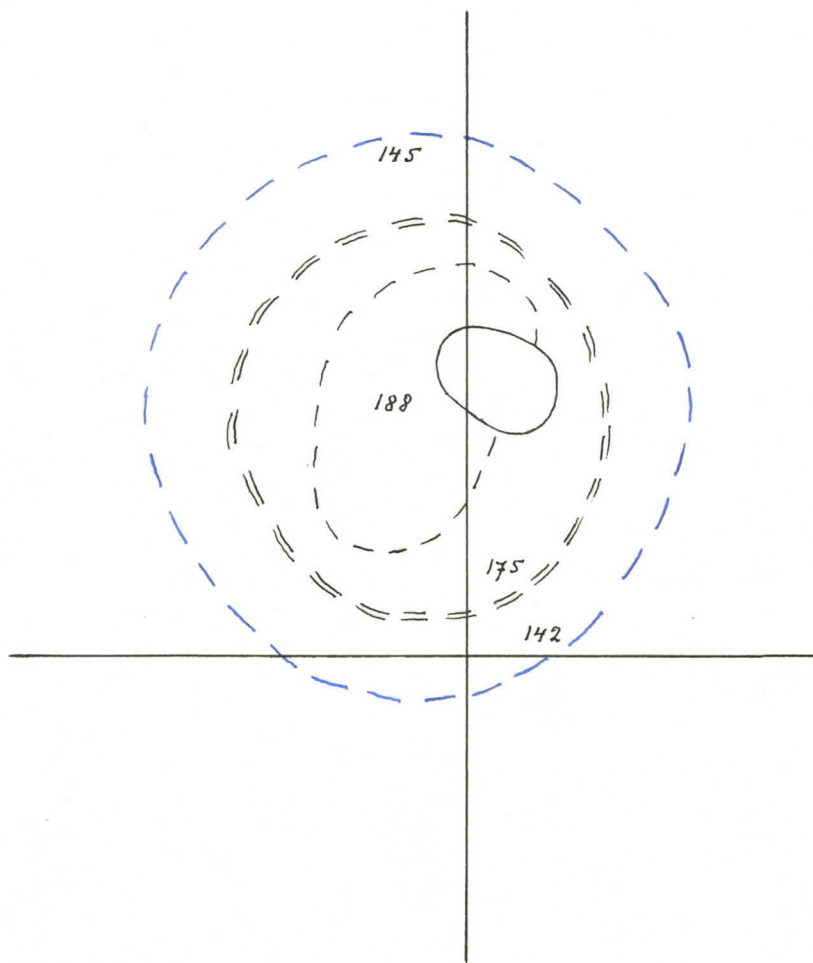
k.p. 143.

V kartta

20

19

F

E

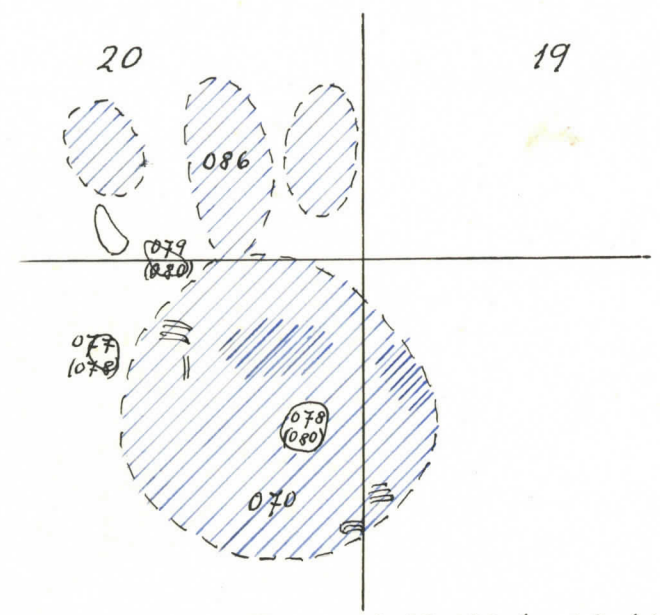
Hiili-savikuoppa ruuduissa E-F-19-20.

Kaarina, Ristimäki II Karttal. 24
 A-L. Hirviluoto, 1958.
 piir. P-L. Lehtosalo.
 1:10.
 k.p. 143.

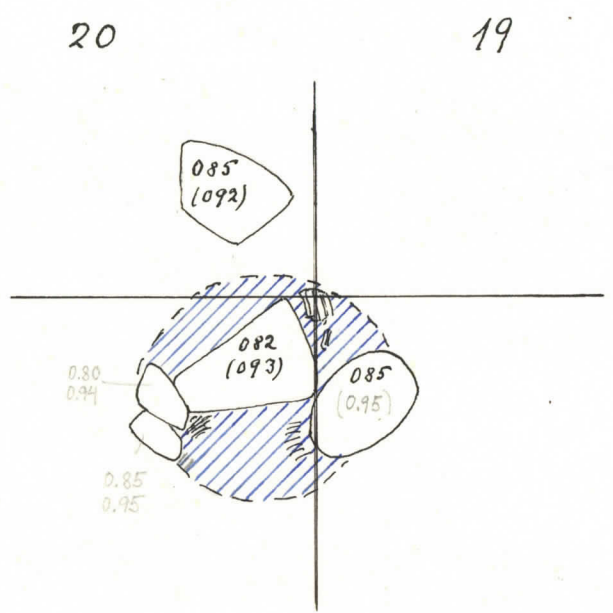
Hiilikuoppa ruuduista B-C-19-20.

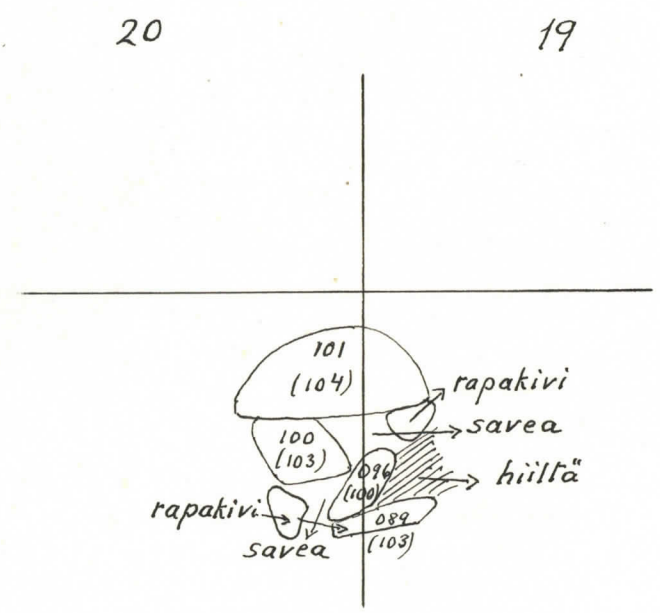
Tummat täplät 2.

Siirtoruutu. Tummat täplät 1 sekä kiveys 3.

Tummat täplät 3 ja kiveys 4.

Tummat täplät 4 ja kiveys 5.

KAARINA, RISTIMÄKI
Ensimmäinen kerros
A-L Hirviluoto 1958
1:10

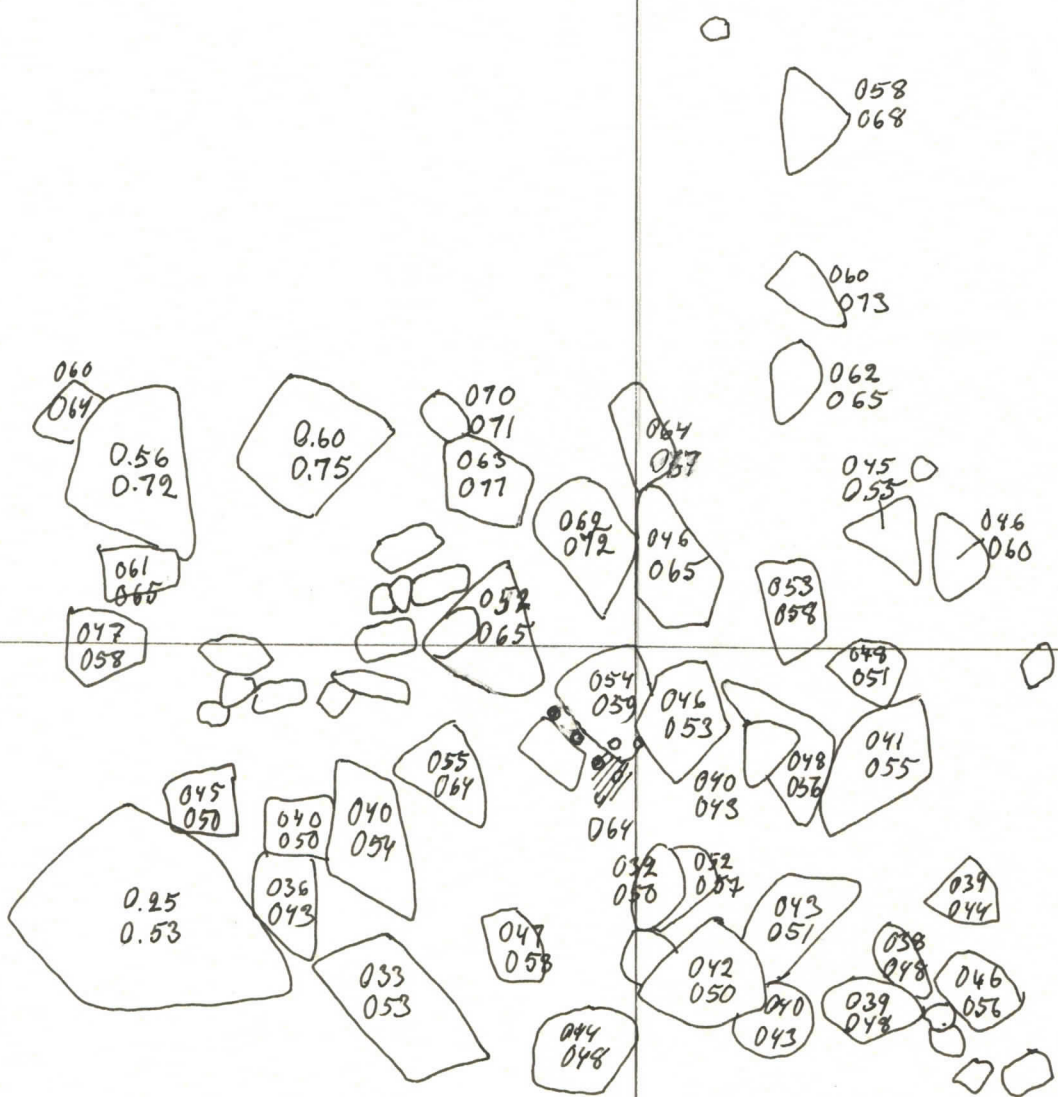

E

D

C

B

23026

Ristimäki kuvattuna etelästä.

↑ Ristimäki I

↗ Ristimäki II

23027

Kaarina, Ristimäki kuvattuna etelästä

23028

Kaarina, Ristimäki kuvattuna etelästä.

23029

Ruudut 0, 1, 2 - 6

23030

Hauta X

23031

Haudan (?) XI pinta kiveys.

23032

Ruudut J, H - 12, 13, löytö 6, muolen
osoittamalla kohdalla kiekkakivi laaka.

23033

Ruudut J, H - 12, 13, löyly-8.

23034

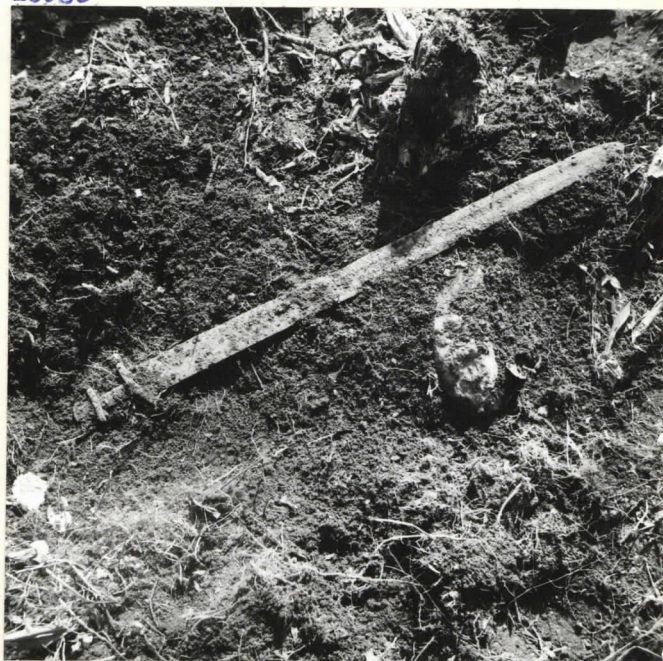
Ruudut 12-14-H, J lännestä.

23035

Ruudut 12-14-H-J etelästä, polttohal-
mistoa.

23036

Ruutu J-11, 12, rautamiekka, löyly-6.

23037

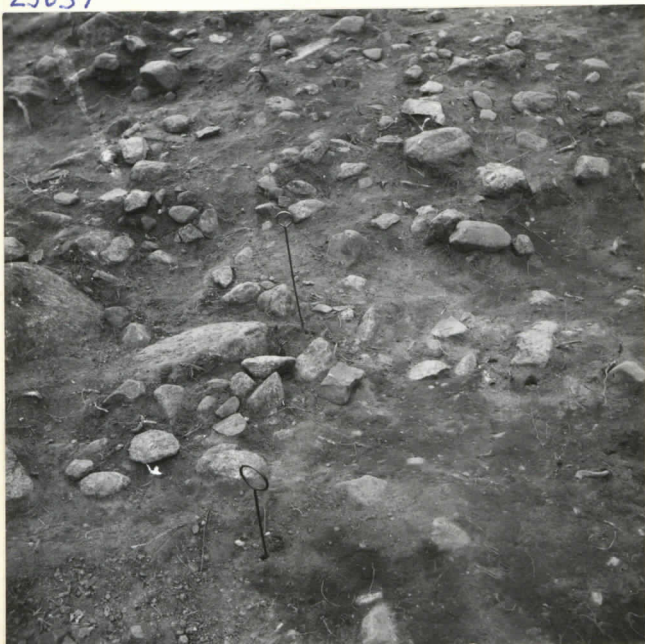
Kiveys rundeissa 13,14 - F, G.

23038

Kiveys rundeissa 12-0

23039

Kiveys rundeissa 16,17 - F, G.

23040

Kiveys rundeissa 16,17 - F, G.

23041

Ruudut 22, 23 - F, G, paalun pohja.

23042

Ruudut 22, 23 - F, G, paalun pohja.

23043

Rakennuksen pohjan pohjoispuolinen reuna kivisy.

23044

Rakennuksen pohjan pohjoisemp. reuna kivisy.

23045

Ruudut 18,19 - G, kiveys.

23046

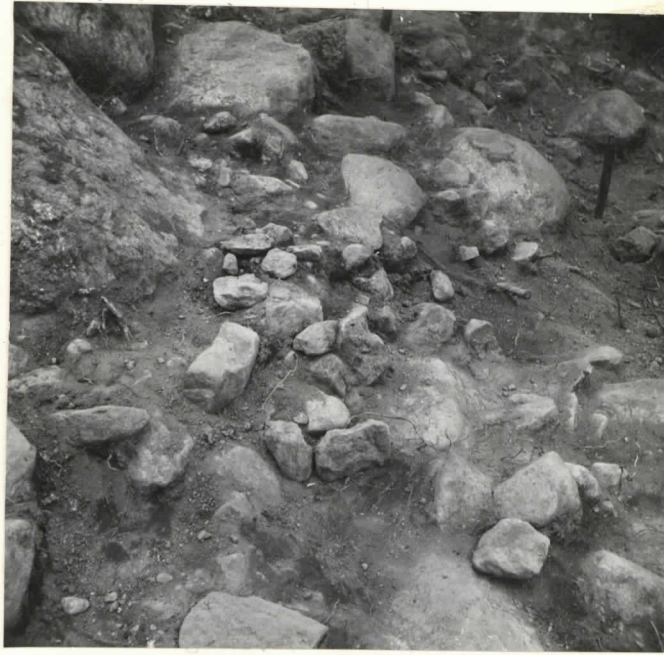
Ruudut 18,19 - G, kiveys.

23047

Ruudut 20,21 - H, J, kiveys.

23048

Ruutu 20 - F, kiveys.

23049

Ruudut B, C - 19, 20, paalun pohja.

23050

23051

23052

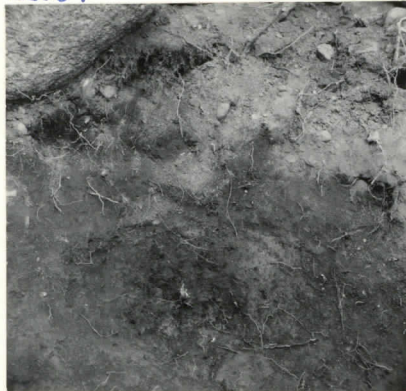
Ruudut 20,19-F, ensimmäi-
men kivikerros; paalunpohja.

23053

Ruudut 19,20-F,E, toinen
kerros.

23054

Ruudut 19,20-B,C, moki-
kuoppa.

23055

Ruudut F, G - 22, 23

23056

Ruudut F, G - 22, 23

23057

Löyly 55, ruudut G, H - 18.

23058

Ruudut F, G - 22, 23.

Ruuhujen 17-19 - F, G kivety.

23060

Ruuhut 17-19 - F, G.

23061

Ruuhut 20, 21 - E.

23062

Ruuhut 21, 22 - F.

23063

Ruudut 16,17 - F, G.

23064

Ruudut 18,19 - F, G.

23065

21,26 - H, J
Ruudut 20,21 - H, J

23066

Ruutu 20-J.

23067

Ruudut H, J, g-18-24 idästä

23068

Ruudut H, J, g-18-24 lännestä.

23069

Ruudut H, J, g-18-24 idästä.

23070

Kiveys ruuduissa F.C - 16-19.

23071

Kiveystä rakennuksen pohjan eteläpuolella.

23072 a

Kiveystä rakennuksen pohjan eteläpuolella.

23072 b

Kiveystä rakennuksen pohjan eteläpuolella.

23073

Paalujen (?) pohjia ruudeissa 14-B, C.

23074

Paalujen (?) pohjia rundeissa 14-B, C.

23075

Paalujen (?) pohjia rundeissa 14-B, C.

23076

Paalujen pohjia rundeissa 14-B, C.

23077

Paalut (?) pohjoisesta kuvattuna.

23078

Paalut ruudussa 14-B,C.

23079

Paalut (?) ruudussa 14-B.

23080

Paalut (?) ruudussa 14-B

Biologinen osasto

N:o 1700

Viite:

Asia:

Kansallismuseo
Esihistoriallinen osasto
Helsinki

Kansallismuseon esihistoriallisen osaston metsäntutkimuslaitokselle puulajin määrittystä varten lähettämät näytteet (asunnon pohjan hiiltyneitä puunjäännöksiä n:ot 14784:54, 75, 81, 1718 - K₁, b₁ - 16, H₁, J₁ - 1819, D₁ 14,15 ja L₁ - 19) olen mikroskooppisesti tutkinut ja saanut niistä selville seuraavaa:

Kaikki näytteet yhtä lukuunottamatta ovat olleet enemmän tai vähemmän hiiltynyttä mäntypuuta ja näin ollen ilmeisesti siis kotimaista Pinus silvestristä. Kun po. puunjäännöksissä hiotuilla poikkileikkauspinoilla luston rakenne näkyy vielä varsin selvänä, on oheisessa lyijykynäpiirroksessa 1, näytteet sijoitettu vuosirenkaiden kaarevuutta vastaaville etäisyyksille rungon ytimeistä.

Vain yhdessä näytteessä L₁ - 19 on ollut yksi puunjäännös, joka siitä huolimatta, että se on varsin voimakkaasti hiiltynyttä, on osoittautunut rakenteeltaan edellisistä selvästi poikkeavaksi. Anatoomisen rakenteensa puolesta se on lehtipuuta, mutta ei kuitenkaan mitään aivan tavallista, esim. koivua, leppää tai haapaa, vaan kaiken todennäköisyyden mukaan, niin kuin piirroksesta 2 nähdään, lehmusta l. niinipuuta.

fil.tri
assistentti

Sakari Saarnijoki
Sakari Saarnijoki

Liitt:

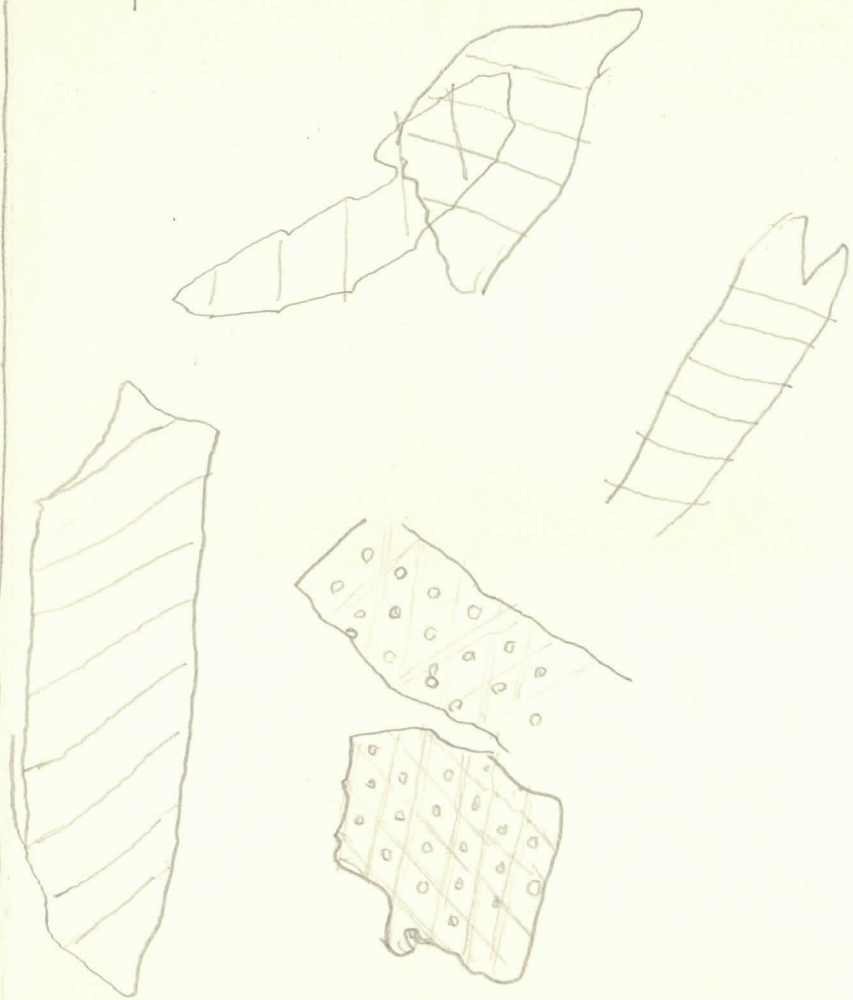
2 lyijykynäpiirrosta.

Sinos 2.

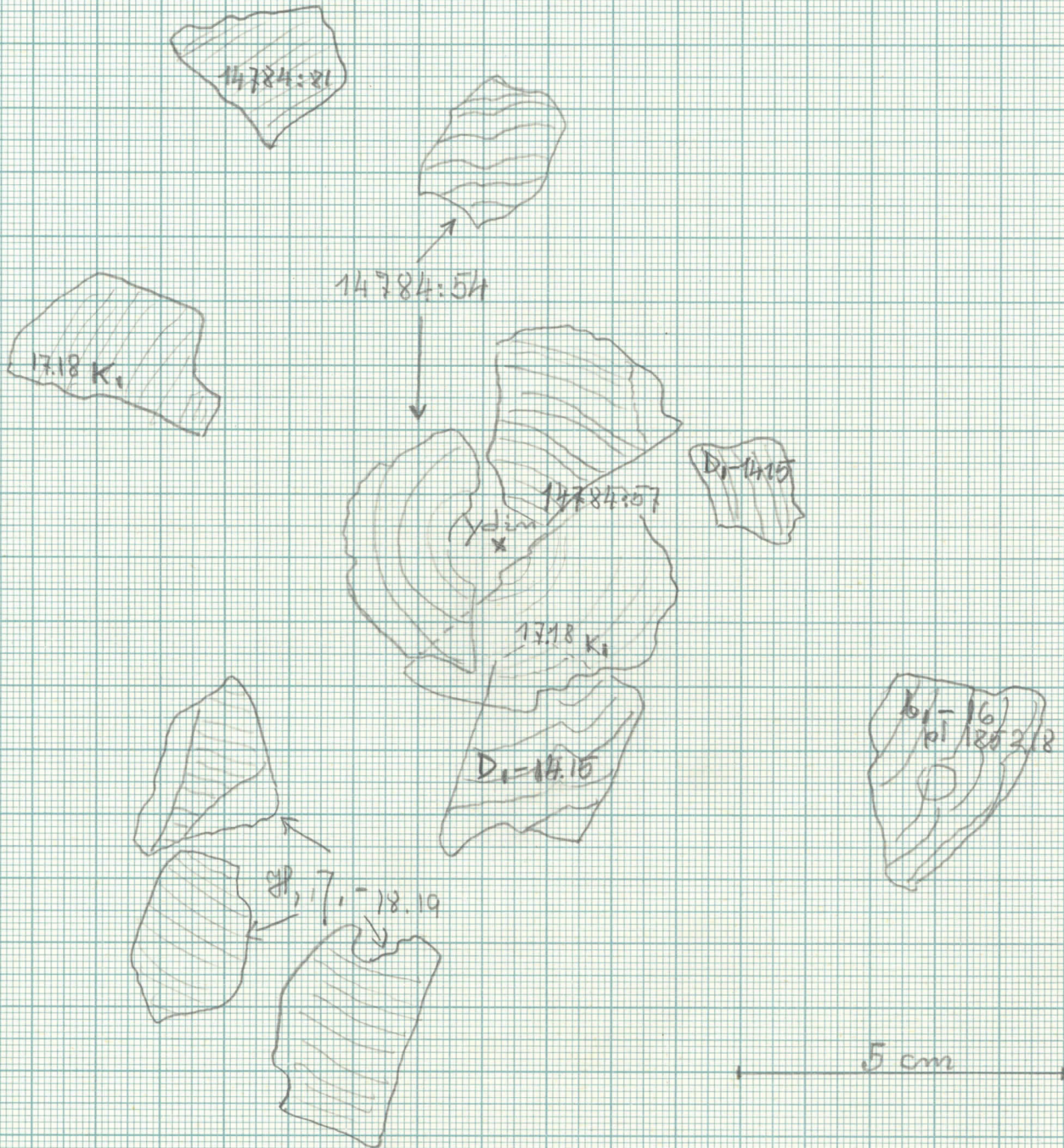
Gilia sp.

L₁-19

Tuovilustojen kaareisuuden perusteella arvioitu hiilimätyneiden
stävyyden rungon keskipisteen

Piirros 1

Biologinen osasto

N:o 1708

Viite:

Asia:

Kansallismuseo

Esihistoriallinen osasto

Helsinki

Kansallismuseon esihistoriallisen osaston metsäntutkimuslaitokselle puulajin määrittystä varten lähettämät näytteet (asunnonpohjan hiiltyneitä puunjäännöksiä n:ot 14472:56, 87, 119, 122, 135 ja 172) olen tutkinut ja saanut niistä selville seuraavaa:

Kaikki 6 näytettä ovat mäntypuuta ja todennäköisesti siis kotimaista *Pinus silvestristä*. Varsinkin näytteiden heikommin hiiltyneistä, tummanruskeiksi värjäytyneistä kohdista mikroskooppinen määrittäminen on ollut helposti tehtävissä. Niinpä puun säteen suuntaisissa leikkauksissa männyn ydinsäteiden trakeidisoluille ominaiset seinäpaksuntumat näkyvät vielä erittäin selvinä. Varsinaisista ydinsädesoluista voidaan myös todeta, että niissä on kutakin pystysuorassa kulkevaa trakeidia vastaan yksi iso, säännöllisen soikea huokonen eikä yhtä tai kahta vinosti soikeata kuten esim. *Pinus cembra*lla.

Eräistä isommista näytteistä voidaan myös päätellä mistä osista runkoa ne ovat olleet peräisin. Esim. numeroiden 56, 87, 122 ja 172 hietuilla poikkileikkauspinnoilla vuosirenkaat ja niiden kulkutapa näkyy vielä varsin selvänä. Tiivisrakenteinen kesäpuu on säilynyt paremmin kuin suurionteloisempi kevätpuu. Vuosirenkaiden kaarevuus on kuitenkin po. näytteissä varsin loivaa. Tämä merkitsee luonnollisestikin sitä, että näytteet eivät voi olla läheltä ydintä, jossa lustojen kaarevuus on suurinta, vaan kauempaa siitä. Oheisessa lyijykynäpiirroksessa nämä neljä suurinta näytettä on pyritty sijoittamaan vuosirenkaiden kaarevuutta vastaavalle etäisyydelle rungon ytimestä. Sen perusteella nähtäisiin siis, että kysymyksessä olevat näytteet ovat olleet peräisin suhteellisen järeästä puusta.

Kun nämä arvioidut etäisyydet ovat pikemminkin minimi- kuin maksimi- arvoja, todettaisiin siis, että runko, jota näyte 56 edustaa, on ollut läpimitaltaan ainakin 36 cm, ohuinkin 87 vastaava 20 cm.

Näytteiden hiotuista pitkittäispinnoista voidaan taasen nähdä, että niissä puuaines on yleensä ollut suorasyistä. Kahdessa näytteessä (119 ja 122) puu on kuitenkin lenkoa ja enemmän tai vähemmän niveröitynyttä. Ilmeisesti ne edustavat runkojen oksa- tai sitten ns. tyvilaajentumakohtia. Varsinkin näyte 122 voi olla tyvilaajentuman juuren niskasta, jossa rungon pystysuorassa suunnassa kulkevat ainekset alkavat kääntyä vaakasuorassa suunnassa kulkeviksi sivujuuren aineksiksi.

Fil.tohtori Sakari Saarnijoki
Assistentti Sakari Saarnijoki

P.S. Näytteet olen lähettänyt 24.3.-59 postipakettina osoitteella:
Kansallismuseo, Esihistoriallinen osasto, maisteri Anna-Liisa Hirviluoto.

Sama

Liitt:
1 kpl piirros

Suurimpien hiiltyneiden puurijänteiden arvioitu etäisyys puun ytimestä

